

Zijne excellentie de heer E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Amsterdam, 30 september 2010

Betreft: reactie NORMA, LIRA en VEVAM op het voorontwerp auteurscontractenrecht

Hooggeachte heer Hirsch Ballin,

Hieronder vindt u de reactie op het voorontwerp auteurscontractenrecht van de collectieve beheersorganisaties NORMA, LIRA en VEVAM (hierna: cbo's). Deze organisaties beheren bepaalde rechten en incasseren auteurs- en nabuurrechtelijke vergoedingen voor respectievelijk uitvoerende kunstenaars, (scenario)schrijvers en regisseurs, kortom de belangrijkste makersgroepen in de audiovisuele sector.

Onze organisaties hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsontwerp en juichen het toe dat de regering een verbetering van de contractuele positie van makers en uitvoerende kunstenaars beoogd. Dat is naar onze mening hard nodig.

Bovengenoemde organisaties hebben zich samen met de beroepsorganisaties Netwerk Scenarioschrijvers, DDG en ACT verenigd in Portal Audiovisuele Makers (PAM). Vanuit PAM is er al een gezamenlijke reactie op het voorontwerp ingestuurd. In aanvulling daarop zouden wij graag nog een aantal punten verder toelichten, die in het bijzonder van belang zijn voor het functioneren van de cbo's en daarmee voor de positie van de makers en uitvoerende kunstenaars die hun rechten hebben toevertrouwd aan de cbo's, om zo een vergoeding voor de exploitatie van hun werk te kunnen ontvangen. In het navolgende willen wij in het bijzonder ingaan op de eerste vraag, gesteld in het Consultatiedocument, of er bijzondere redenen zijn om bij collectieve beheersorganisaties af te wijken van het uitgangspunt van onoverdraagbaarheid.

Contractspraktijk audiovisuele makers

Zoals ook in de reactie van de PAM deelnemers is uiteengezet, bestaat er bij scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs (hierna: audiovisuele makers) de nodige onvrede over de huidige contractspraktijk waarin zij hun auteursrechten c.q. naburige rechten op hun werken resp. prestaties in de meeste gevallen integraal dienen af te staan aan producenten en omroepen tegen betaling van een eenmalige afkoopsom. Mede in verband met de explosieve groei van verspreidingsmogelijkheden, is dit heersende praktijk geworden. Grote producenten hebben zich de afgelopen jaren gericht op het

verwerven van zoveel mogelijk rechten met betrekking tot content. Tegen dat machtsblok zijn de individuele audiovisuele makers niet opgewassen. De ontwikkeling is dus een grote toename van gebruiksmogelijkheden, terwijl daarentegen de vergoedingen drastisch gedaald zijn.¹ Dit is een onrechtvaardige situatie waar audiovisuele makers zich tegen willen verzetten.

Belang van overdracht aan cbo's

Bovengenoemde ontwikkelingen zijn mede aanleiding voor audiovisuele makers om hun rechten in toenemende mate in beheer te geven aan de cbo's. De mogelijkheid van een overdracht bij voorbaat aan cbo's heeft er altijd voor gezorgd dat audiovisuele makers via die cbo's een vergoeding kunnen ontvangen voor de exploitaties die verschillende partijen in de markt met hun werk verrichten. De cbo's claimen op basis van dat mandaat namens de aangesloten rechthebbenden vergoedingen bij de betreffende exploitanten. Als nu conform het voorliggende wetsontwerp de mogelijkheid van overdracht (bij voorbaat) tijdens het leven van de (audiovisuele) maker aan cbo's ongedaan zou worden gemaakt, terwijl anderzijds het vermoeden van overdracht ex. artikel 45d wél in stand blijft, gaat dit ten koste van de rechtspositie van audiovisuele makers. Het is vanuit goederenrechtelijk oogpunt immers zeer de vraag of een door audiovisuele makers aan cbo's te verlenen last in de vorm van een licentie uitkomst biedt als bijvoorbeeld een kabelexploitant claimt de vereiste toestemming, ook namens de audiovisuele makers, al via de producent of omroep te hebben verkregen. Het is voor de rechtspositie van makers in de audiovisuele sector dan ook van essentieel belang dat mandaatverlening in de vorm van een overdracht aan cbo's mogelijk blijft.

De ratio achter het wetsontwerp is dat in (te) veel gevallen niet de audiovisuele makers zelf profiteren van de bescherming die de Auteurswet c.q. WNR biedt, maar producenten en/of exploitanten die zich deze rechten door de audiovisuele maker laten overdragen. Het voorontwerp beoogt de maker en uitvoerende kunstenaar meer zeggenschap te geven over de exploitatie van zijn werk. Deze argumenten gaan uiteraard niet op voor cbo's nu deze juist ten doel hebben de belangen van de audiovisuele makers zelf te behartigen en een stevige onderhandelingspositie nodig hebben tegen dikwijls machtige exploitanten om een behoorlijke vergoeding voor het gebruik van het werk van de aangesloten makers te kunnen bedingen. De cbo's menen dan ook dat de door u in het Consultatiedocument voorgelegde vraag in die zin beantwoord moet worden dat, alleen al gezien de ratio achter het wetsvoorstel, voor cbo's een uitzondering gemaakt zou moeten worden op het uitgangspunt van onoverdraagbaarheid van rechten.

Juridische complicaties

Ten gevolge van de stormachtige (digitale) ontwikkelingen in het medialandschap, hebben de cbo's zich in de afgelopen tijd in overleg met hun achterban genoodzaakt gezien hun mandaten aan te passen, teneinde te bewerkstelligen dat zij voldoende rechtsgrond behouden om vergoedingen te incasseren voor het gebruik van het werk van hun aangeslotenen, ook als het gaat om verspreiding of beschikbaarstelling van dat werk via nieuwe technologieën. Die aanpassingen van het contractuele mandaat van de onderliggende cbo's hebben echter tot weerstand geleid bij producenten, omroepen en exploitanten, die zich daarmee de mogelijkheid zagen ontgaan om alle rechten in één

¹ In de jaren '90 kregen sommige acteurs bijvoorbeeld, naast hun honorarium, aanvullend 1500 gulden per herhaling na uitzending 2x primetime en 1x daytime. In huidige contracten wordt dit gebruik doorgaans afgekocht in het honorarium.

keer van de betreffende audiovisuele makers te bedingen. Zo heeft de NPO door middel van een interne memo de publieke omroepen en hun buitenproducenten opgeroepen geen opdrachten meer te verlenen aan scenaristen die rechten in beheer hebben gegeven bij LIRA, zolang die auteurs niet alsnog afstand zouden doen van die rechten ten faveure van de omroep. Het Contractenbureau, een agentschap dat hierdoor veel opdrachten aan door haar vertegenwoordigde scenaristen voorbij zag gaan, heeft de NPO vervolgens gedagvaard in kort geding op basis van het standpunt dat het advies van de NPO onrechtmatig was en dat dit haar en de door haar vertegenwoordigde scenaristen schade toebracht. Op aandringen van de kort geding rechter zijn NPO, het Contractenbureau en LIRA ter zitting tot een (tijdelijke) schikking gekomen, die inhield dat LIRA de nieuwe door haar aangeslotenen in beheer gegeven rechten met betrekking tot (voornamelijk) digitale exploitatie niet zal uitoefenen tot 1 december 2010, welke periode gebruikt zou moeten worden om tot een voor zowel de omroepen als scenaristen aanvaardbare rechtenregeling te komen. De NPO zou als tegenprestatie de omroepen en buitenproducenten adviseren om de traditioneel door LIRA vertegenwoordigde rechten (o.a. kabeldoorgifte, dvb-t, thuiskopie) te respecteren.² Vooral nog ontvangen veruit de meeste scenaristen echter nog altijd geen vergoeding voor "nieuwe" exploitaties als Uitzending Gemist, Video on Demand (VOD). Datzelfde geldt voor acteurs en regisseurs. Ook VEVAM werd geconfronteerd met het verzet van omroepen en producenten op de (overigens summiere) aanpassing van haar contractuele mandaat aan de nieuwe verspreidingstechnieken.

Bovengenoemde situaties maken duidelijk dat er dringend behoefte is aan meer wettelijke ondersteuning. De cbo's verwijzen in dit verband graag naar de suggesties voor verbetering van de positie van audiovisuele makers, zoals uiteengezet in de gezamenlijke reactie van de PAM deelnemers. Zoals in die reactie vermeld, zien wij de oplossing in vastlegging van uitgebreid verplicht collectief beheer van auteurs- en naburige rechten. Dit sluit enerzijds aan bij de internationale ontwikkelingen³ en anderzijds zal dit werkbare systeem leiden tot meer rechtszekerheid en een vermindering van juridische conflicten. Bovendien zullen ook gebruikers bij de invoering van deze systematiek gebaat zijn. Immers, de rechtenproblematiek zal ook voor exploitanten worden vereenvoudigd en een passende oplossing bieden voor het (wereldwijd) toegankelijk maken van beschermd repertoire.

Uiteraard zijn wij bereid tot nadere toelichting.

Hoogachtend,

Wisso Wissing
NORMA

Jochem Donker
LIRA

Sylvia Brandsteder
VEVAM

² Rb. Amsterdam 18 november 2009, B9 8375 (schikking LIRA/NPO).

³ Zie hiervoor ook A Reflection Document of DG INFSO and DG MARKT, *Creative content in a European Digital Single Market: Challenges for the future*, 22 oktober 2009, m.n. p. 14 en European Broadcasting Union, *Modern copyright for digital media, Legal Analysis and EBU proposals*, March 2010, m.n. p. 40 t/m 44.